

HYRJE PRAKTIKE NË KONCEPTIN TEORIK TË

SPORT FOR DEVELOPMENT

Implemented by

SPORT FOR
DEVELOPMENT

SPIN
SPORT INNOVATION

Introduction

1. HYRJE

Ky kapitull shpjegon qëllimin e këtij grupi të synuar dhe si mund ta përdorni prezantimin.

Për kë është dedikuar hyrja?

Hyrja praktike është dedikuar për:

- trajnerët për "sport për zhvillim"
- mësuesit, punonjësit socialë dhe instruktorët e sporteve

Kjo hyrje në "zhvillimin e sporteve" fillimisht u është dedikuar trajnerëve të sporteve, mësuesve dhe punonjësve socialë të cilët rregullisht punojnë me fëmijë dhe adoleshentë në fushën e tyre profesionale dhe kanë mundësinë të përdorin sportin si një mjet të veçantë ose plotësues për zhvillim dhe përfshirje sociale.

Si është e strukturuar prezantimi?

- Prezantimi është i ndarë në 8 kapituj (shiko slajdin tjetër)
- Secili kapitull përmban informacione themelore mbi "sportin për zhvillim" si dhe shpjegime shtesë, më të hollësishme.
- Mund të ndiqni rendin e sugjeruar ose të përdorni ikonat e kuqe në fund të secilit slide për qasje më të lehtë në kapitujt.

- Në disa kapituj ne iu referohemi mjeteve konkrete të cilat janë shënuar në fund të prezantimit. Kanguri ju lejon të keni qasje në këto materiale gjatë prezantimit.

Si është e strukturuar prezantimi?

Introduction

1. INTRODUCTION

2. TERMINOLOGJIA

3. QËLLIME

4. GRUPET E SYNARA

5. FUNKSIONE

6. TEORITË E MËSIMIT

7. UDHËZIME
MËSIMORE

8. HISTORIKU

2. TERMINOLOGJIA

Ky kapitull do t'ju prezantojë me terminologjinë dhe përkufizimet e përdorura në "sportin për zhvillim". Do të mësoni në lidhje me konceptin për "sport për zhvillim" (SPZH) dhe si lidhet ai me koncepte të tjera të ngjashme.

Çfarë është "sport për zhvillim"?

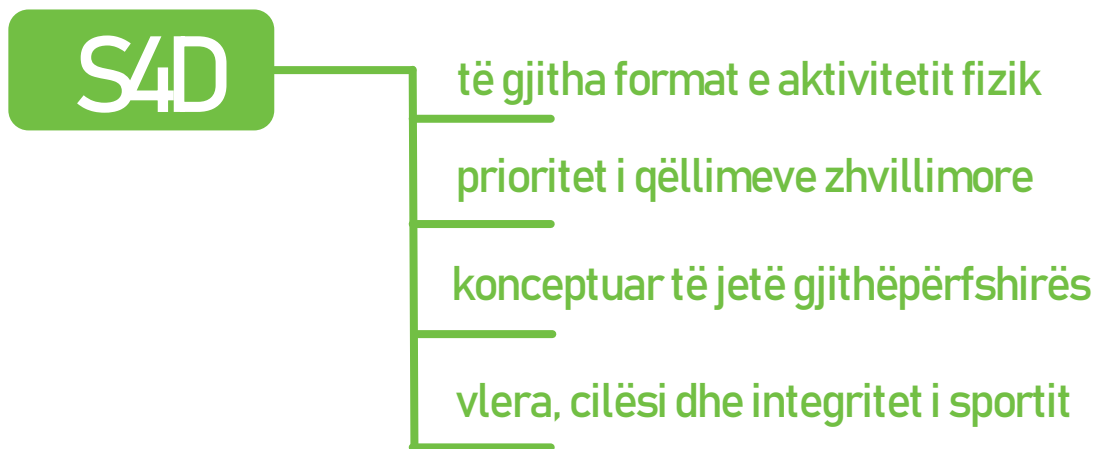
Ekzistojnë disa përshkrime të sportit për zhvillim. Një nga përkufizimet më të përdorura është formuluar në vitin 2008, nga Grupi Ndërkombëtar i Punës për Sportin për Zhvillim dhe Paqe (GNPSZHP):

*"Sporti për zhvillim i referohet përdorimit të qëllimshëm të sportit, aktivitetit fizik dhe lojës për të arritur qëllimet konkrete të zhvillimit, dhe në veçanti Qëllimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm."
(acc SDPIWG, 2008)*

Çfarë është "sport për zhvillim"?

Në një përpjekje për të përcaktuar konceptin e SPZH, GNPSZHP thekson se SPZH mund të përfshijë të gjitha format e aktivitetit fizik dhe duhet të konceptohet në mënyrë gjithëpërfshirëse. Për më tepër, grupi i ekspertëve i referohet prioritetit të qëllimeve zhvillimore dhe aspiratës për SPZH për të mishëruar vlerat më të mira të sportit, gjatë kësaj duke mbështetur cilësinë dhe integritetin e përvojës sportive.

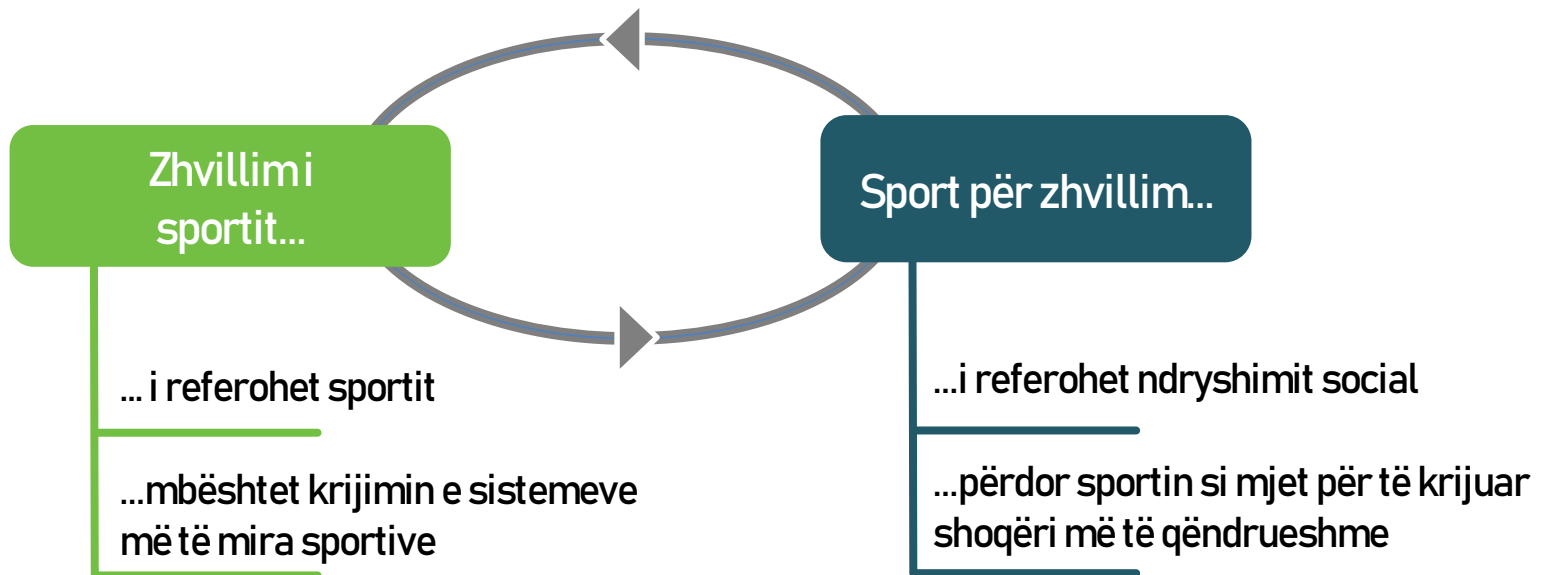

Cili është ndryshimi midis "zhvillim i sportit" dhe "sport për zhvillim"?

Të dy qasjet janë vërtetuar mirë dhe janë mjete të rëndësishme në bashkëpunimin ndërkombëtar, por synojnë qëllime të ndryshme. Megjithatë ekziston dallim i qartë, të dy konceptet mund të mbivendosen pjesërisht:

Cili është ndryshimi midis "zhvillim i sportit" dhe "sport për zhvillim"?

Zhvillimi i sportit

të "qëllimeve të brendshme" të sistemit sportiv. Kjo përfshin, për shembull, infrastrukturë më të mirë sportive; pjesëmarrje e shtuar në një sport të veçantë; numri i shtuar i ekipeve, atletëve, trajnerëve ose garave; skautim më efektiv për talentë ose udhëzimin e atletëve; kompetencat e përmirësuara të trajnerëve, arbitrave ose personave zyrtarë; profesionalizim i klubeve dhe federatave; numër i rritur i atletëve cilësor që kualifikohen në gara ndërkombëtare si Lojërat Olimpike dhe Paraolimpike dhe të ngjashme. Zhvillimi i sportit mbështetet kryesisht nga organizata të mëdha sportive ndërkombëtare, të tilla si Komiteti Olimpik Ndërkombëtar (KON) ose Shoqata Ndërkombëtare e Futbollit (FIFA), nga fundacione para-sportive, të tilla si Fondacioni AGITOS, ose përmes bashkëpunimit dypalësh midis federatave të sporteve në të gjithë botën.

Cili është ndryshimi midis "zhvillim i sportit" dhe "sport për zhvillim"?

Sporti për zhvillim

synon drejt realizimit të "qëllimeve të jashtme", të cilat mund të jenë të rëndësishme për sistemin sportiv, por kryesisht i referohen të gjithë shoqërisë. Kjo përfshin një gamë të gjerë të qëllimeve shoqërore, siç janë shëndeti dhe mirëqenia më e mirë; pjesëmarrje e shtuar në arsimin formal dhe joformal; barazia gjinore përmes fuqizimit të grave dhe vajzave; zbutjen e konflikteve midis grupeve të ndryshme shoqërore ose përmirësimin e kohezionit shoqëror dhe përfshirjes sociale. „Sporti për zhvillim“ kryesisht drejtohet dhe mbështetet nga organizata ndërkombëtare si Kombet e Bashkuara, qeveritë nacionale dhe agjencitë e tyre të zhvillimit, të tilla si GIZ, dhe një gamë e gjerë fondacionesh të vogla dhe të mëdha dhe nga OJQ të tilla si Bola Pra Frente, Asociacioni për Sport Rinor në Matare, Kik Fer, E drejta për të luajtur, Laureus Sports Foundation për një themel të mirë ose streetfootballworld.

Cili është ndryshimi midis "sportit", "sport-plus" dhe "plus-sport"?

Dallimi tjetër që bëhet shpesh lidhet me konceptet e sport, sport plus dhe plus-sport. Megjithëse këto tre koncepte nuk janë plotësisht të ndara dhe mbivendosen në praktikë, mund të ofrojnë perspektiva shtesë për të kuptuar qasjen "sport për zhvillim".

Sport

Theksi është në zhvillimin e sportit dhe zhvillimin atletik.

Sport *Plus*

Sporti është pika fillestare, por gjithashtu synon zhvillimin personal dhe shoqëror si qëllime të rëndësishme.

Plus *Sport*

Zhvillimi personal dhe shoqëror janë pika fillestare, ndërsa sporti përdoret si mjet.

Cili është ndryshimi midis "sportit", "sport-plus" dhe "plus-sport"?

Sporti në formën e tij tradicionale ka theks të fortë mbi konkurrencën dhe performancën sportive. Logjika e sistemit tradicional sportiv është të identifikojë talentet sportive, të stërvitet fort dhe përfundimisht të bëhet sportisti më i mirë në klasë, klub, vend apo edhe në botë. Sigurisht, sistemi tradicional i sportit bazohet gjithashtu në një themel të fortë të vlerave personale dhe arsimore të tilla si drejtësia, sinqeriteti, fryma sportive, puna në ekip, respekti i ndërsjellë dhe miqësia. Por për shkak të konceptit të tij kryesor të konkurrencës dhe suksesit sportiv, sistemi tradicional sportiv është shumë selektiv dhe ekskluziv. Dhe për shkak të dëshirës dominuese për të "fituar", qëllimet e mundshme sociale dhe pedagogjike shpesh vijnë në vend të dytë, ndërsa disa pjesëmarrës fatkeqësisht nuk arrijnë të përmbushin vlerat e mësipërme.

Cili është ndryshimi midis "sportit", "sport-plus" dhe "plus-sport"?

Sport *Plus* gjithashtu praktikohet në organizata tradicionale sportive. Por ky koncept është më i hapur, me mundësi kryesore të zmadhuara dhe pjesëmarrje në sport si synim kryesor. Ofruesit e shërbimeve "Sport-Plus" qëllimisht po përpiqen të zvogëlojnë pengesat në hyrje në sport përmes sigurimit të burimeve, pajisjes dhe trajnimeve për të gjithë. Ekziston gjithashtu një përpjekje për të arritur përfitime dytësore siç janë përmirësimi i shëndetit, aftësive jetësore dhe arsimimit. Megjithatë, pika fillestare në këtë qasje është sporti, i cili plotësohet me qëllime dhe aspekte shtesë sociale dhe zhvillimore. "Plusi" në qasje mund të jetë relativisht i gjerë, duke supozuar se pjesëmarrja në sport sjell shumë përfitime të ndryshme për të rinjtë në përgjithësi. Por gjithashtu mund të jetë më i përqendruar dhe më specifik. Shembull i tillë janë programet sportive që synojnë mundësi të barabarta për pjesëmarrje për vajzat.

Cili është ndryshimi midis "sportit", "sport-plus" dhe "plus-sport"?

Plus Sport hyn në fushë nga ana tjetër. Ofruesit e shërbimeve plus-sport janë më të përqendruar në rezultate jo-sportive, siç janë përfshirja sociale, ndërtimi i paqes ose zhvillimi i qëndrueshëm. Këto organizata sportin e konsiderojnë kryesisht si "mjet për të arritur qëllim" dhe theksojnë sportin si mjet që mund të ndihmojë në krijimin e ndryshimeve sociale. Pika e tyre fillestare zakonisht është një çështje sociale e përcaktuar qartë, siç është braktisja e shkollës së mesme, dhuna në grupe, shtatzënia të adoleshentet ose një grup specifik i synuar si pakicë etnike, të rinjtë me aftësi të kufizuara ose emigrantët e sapoardhur. Prandaj, sporti zakonisht përdoret si mjet specifik brenda një pakos më të gjerë masash, që synojnë zgjidhjen e sfidës së identifikuar ose mbështetjen e grupit të zgjedhur të synuar.

Si lidhen ose diferencohen termat dhe konceptet ekzistuese?

Terminologjia për "sport për zhvillim" mund të jetë paksa konfuze. Prandaj, figura e mëposhtme përpiqet të strukturojë termat dhe konceptet në përdorim:

WHO?

Sektori i sporteve
(klube, federata sportive, organizata ndërkombëtare sportive)

Sektori social dhe arsimor
(MA, OJQ, GQ, shkolla, komunitete)

WHY?

Suksesi sportiv si qëllimi i vetëm ose qëllimi dominues

Suksesi sportiv dhe zhvillimi personal si qëllimetë barabarta

Pjesëmarrja në sport, përfshirje sociale, zhvillimi i qëndrueshëm personal dhe shoqëror si qëllimetë barabarta

Përfshirja sociale, zhvillimi qëndrueshëm personal dhe social si qëllimi vetëm ose dominues

WHAT?

Sport

Sport *Plus*

Plus *Sport*

Zhvillimi i sporteve

Sport për zhvillim

3. QËLLIME

Në Kapitullin 3, do të njoftoheni me Qëllimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm të Kombeve të Bashkuara (QZHQ) dhe do të mësoni se si ato ndërlidhen me qëllimet tuaja lokale të zhvillimit shoqëror dhe posaçërisht me aktivitetet tuaja të SPZH.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

Në kapitullin paraprak, u tregua se "sporti për zhvillim" dallon nga "sporti normal" kryesisht përmes qëllimeve të tij.

Shtatëmbëdhjetë qëllimet për zhvillim të qëndrueshëm të Kombeve të Bashkuara janë bërë korniza kryesore e orientimit nga e cila shumica e programeve dhe projekteve të zhvillimit në të gjithë botën nxjerrin qëllimet e tyre specifike lokale, të cilat më pas i shoqërojnë me masat e tyre për "sport për zhvillim".

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

*"Proceset dhe piketat kthyesë që çuan në miratimin historik të Agjendës për Zhvillim të Qëndrueshëm për vitin 2030 dhe 17 Qëllimet e saj për Zhvillim të Qëndrueshëm (QZHQ) në vitin 2015 u pasuan nga 'komuniteti për sport për zhvillim dhe paqe' me interes të fortë dhe angazhimtë vazhdojnë ta përdorin sportin si mjet unik për të mbështetur këtë **plan të ri global për veprim**. [...] Me qëllimin **mos anashkaluar askënd dhe të rritet kontributi i sportit për një botë më të mirë dhe më paqësore**, sporti do të vazhdojë të **promovojë zhvillimin si promovues i fuqishëm i QZHQ-së**"*
(Zyra e Kombeve të Bashkuara për Sport për Zhvillim dhe Paqe UNOSDP, 2016)

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

<p>1 NO POVERTY</p>	<p>2 ZERO HUNGER</p>	<p>3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING</p>	<p>4 QUALITY EDUCATION</p>	<p>5 GENDER EQUALITY</p>	<p>6 CLEAN WATER AND SANITATION</p>
<p>7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY</p>	<p>8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH</p>	<p>9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE</p>	<p>10 REDUCED INEQUALITIES</p>	<p>11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES</p>	<p>12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION</p>
<p>13 CLIMATE ACTION</p>	<p>14 LIFE BELOW WATER</p>	<p>15 LIFE ON LAND</p>	<p>16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS</p>	<p>17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS</p>	<p>SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS</p>

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

Në parim, sporti mund të përdoret për të kontribuar në ndonjë nga 17 qëllimet e zhvillimit të qëndrueshëm. Në kuadër të programit tonë me temë "Përfshirja sociale përmes sportit në rajonin e Ballkanit Perëndimor", aktivitetet tona sportive udhëhiqen nga **kohezioni social dhe përfshirja sociale**.

Këto aspekte të ndërlidhura pasqyrohen veçanërisht në **Qëllimin 10 (Pabarazia e Ulur)**, **Qëllimi 4 (Arsimi Cilësor)** dhe **Qëllimi 5 (Barazia Gjinore)**.

Në kuadër të kontekstit më të gjerë nënrajonal të shoqërive multi-etnike pas konfliktit **Qëllimi 16 (Paqe, Drejtësi dhe Institucione Sociale)** luan rol të rëndësishëm dhe lidhet me synimin tonë për kohezion social.

Dhe përfundimisht, **Qëllimi 17 (Partneriteti për arritjen e qëllimeve)** e zërthejmë në nivelin lokal, ku duam të përdorim QZHQ si instrument për zhvillimin e qëllimshëm përmes rrjeteve lokale të përcaktuara, të përbërë nga organizata nga sektorët e sportit, sektorit social, arsimit dhe publik.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

10 REDUCED
INEQUALITIES

Reduktimi i pabarazisë në
shtetet dhe ndërmjet tyre

Si një qëllim i përgjithshëm, aktivitetet e GIS për SPZH në Ballkanin Perëndimor kanë për qëllim të japin kontribut të përgjithshëm në kohezionin social, me theks të veçantë në përfshirjen sociale të grupeve të rrezikuara shoqërore.

Ndër aspektet e tjera, kjo kërkon adresimin dhe luftimin e pabarazisë sociale në shoqëri. Përmes sportit kjo mund të arrihet duke rritur ndërgjegjësimin për pabarazitë ekzistuese dhe me vendosjen e politikave dhe programeve sportive që synojnë zvogëlimin e tyre.

Për të përmirësuar nivelin e kohezionit shoqëror, në kuadër të shoqërive multietnike të Ballkanit Perëndimor, është e rëndësishme të dallojmë dhe pranojmë diversitetin si realitet social, si dhe të theksojmë mundësitë që ai i ofron.

Sporti është mundësi për takime personale dhe pozitive midis grupeve të ndryshme të popullsisë dhe mund të shërbejë si platformë për promovimin e diversitetit dhe forcimin e mesazhit për barazi dhe respektimin e diversitetit.

Për shkak se kontribuon në fuqizimin e individëve, sporti mund të përdoret në mënyrë efektive për të përfshirë të gjithë, pavarësisht nga mosha, gjinia, raca, përkatësia etnia, etj. Nga ana tjetër, kjo do të thotë që grupet e rrezikuara të popullatës forcohen përkatësisht imunizohen veçanërisht nga rreziqet e përjashtimit shoqëror.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

4 QUALITY
EDUCATION

Sigurimi i arsimit gjithëpërfshirës dhe me cilësi të barabartë dhe promovimi i mundësive të të mësuarit gjatë gjithë jetës

Të gjitha provat e disponueshme tregojnë se, në plan afatgjatë, qasja në sistemin arsimor dhe sigurimi i arsimit dhe trajnimit të kualifikuar janë mekanizmi më i mirë për mbrojtje nga rreziku i përjashtimit shoqëror.

Promovimi i arsimit dhe trajnimit të bazuar në sport është një nga përparësitë e programit tonë për SPZH në rajonin e Ballkanit Perëndimor.

Në këtë drejtim, qëllimi ynë është të përdorim sportin si mënyrë indirekte dhe të drejtpërdrejtë për edukim: Si mjet indirekt, sporti dhe edukimi fizik mund të motivojnë fëmijët dhe të rinjtë të marrin pjesë dhe të përfshihen në arsim formal dhe joformal, si dhe të përmirësojnë performancën akademike dhe rezultatet e të nxënit.

Si mjet i drejtpërdrejtë, vetë sporti mund të rezultojë me aftësi të transferueshme jetësore dhe vlera kryesore të tilla siç janë toleranca përkatësisht përfshirja dhe mund të rezultojë në mundësi mësimi jashtë shkollës.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

5 GENDER
EQUALITY

Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave

Në grupet në rrezik nga përjashtimi social, vajzat dhe gratë shpesh janë veçanërisht të rrezikuara. Kjo gjithashtu vlen edhe për komunitetet tradicionale rurale të Ballkanit Perëndimor, ku vajzave dhe grave u mohohen të drejtat dhe mundësitë e barabarta në bazë të vlerave konservatore ose fetare.

Në mjedis të tillë shoqëror, sporti mund të kontribuojë në eliminimin e diskriminimit ndaj vajzave dhe grave duke fuqizuar individët dhe duke i pajisur ata me njohuritë dhe aftësitë e nevojshme për përparimin në shoqëri.

Sporti gjithashtu mund të angazhohet për barazinë gjinore, të adresojë kufizimet gjinore dhe të sigurojë hapësira gjithëpërfshirëse dhe të sigurta. Në aktivitetet tona të SPZH-së, në rajonin e Ballkanit Perëndimor, barazinë gjinore e konsiderojmë si qëllim të përgjithshëm.

Kjo do të thotë që edhe pse aktivitetet tona të bazuara në sport mund të përqendrohen në aspekte të tjera të përfshirjes sociale, ato gjithashtu duhet të kontribuojnë në rritjen e ndërgjegjësimit për barazinë gjinore, sfidimin e stereotipave gjinorë ose sensibilizimin e djemve dhe burrave për çështjet gjinore.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

16 PEACE, JUSTICE
AND STRONG
INSTITUTIONS

Promovimi i shoqërive paqësore
dhe gjithëpërfshirëse për zhvillim
të qëndrueshëm

Në kuadër të kontekstit më të gjerë nën-rajonal të shoqërive multietnike të Ballkanit Perëndimor, bashkëjetesa paqësore e shoqërive pas konfliktit dhe kohezioni social janë thelbësore për të gjitha format e zhvillimit shoqëror dhe ekonomik.

Nëse përdoret në mënyrë të ndjeshme dhe të përgjegjshme, sporti mund të sigurojë platformë të fuqishme komunikimi për përhapjen e mesazheve të solidaritetit dhe pajtimit dhe për nxitjen e një kulture paqeje dhe dialogu. Nëse nuk keqpërdoret për të nxitur stereotipet kombëtare dhe nacionalizmin, sporti ofron fushë të fuqishme për promovimin e vlerave siç janë respekti, loja e ndershme dhe puna në ekip.

Si pjesë e aktiviteteve tona të SPZH në Ballkanin Perëndimor, komunikimi personal në sport përtej kufijve etnikë, fetarë dhe rajonalë, në veçanti do t'i imunizojë të rinjtë kundër mesazheve globale të nacionalizmit dhe ksenofobisë.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

17 PARTNERSHIPS
FOR THE GOALS

Forcimi i [...] partneritetit për
zhvillim të qëndrueshëm

Në nivelin e dytë, përpiqemi të lidhim rrjetet dhe organizatat lokale ndërkombëtarisht për të kontribuar në pajtimin përmes komunikimit dhe aktiviteteve të rregullta rajonale.

Megjithëse Qëllimi 17: Partneritet për qëllime, në përgjithësi bën thirrje për partneritet global të fortë dhe jetësor për zhvillim të qëndrueshëm, synojmë ta zbërthejmë këtë kërkim për bashkëpunim efektiv ndër-sektorial në nivelin lokal.

Në rajonin e Ballkanit Perëndimor, duam të përdorim SPZH-në, si mjet për aktivitete të dedikuara për zhvillimin e rrjeteve të forta lokale, të përbërë nga organizata nga sektorët e sportit, social, arsimor dhe publik.

Cilat janë qëllimet e "sporti për zhvillim"?

Qëllimet e një projekti ose aktiviteti konkret të "sport për zhvillim" duhet të dakordësohen në nivel lokal. Mirëpo, çdo herë duhet të kihet parasysh qëllimet rajonale dhe globale të "sport për zhvillim" që të ruhet drejtimi i përgjithshëm.

Global fokusi i SPZH

Rajonal fokusi i SPZH

KOHEZION SOCIAL DHE PËRFSHRJASOCIALE

Lokal fokusi i SPZH

TTOPTË PËR KLIZOHENINGARRJETET LOKALE PËR SPZH

4. GRUPET E SYNUARA

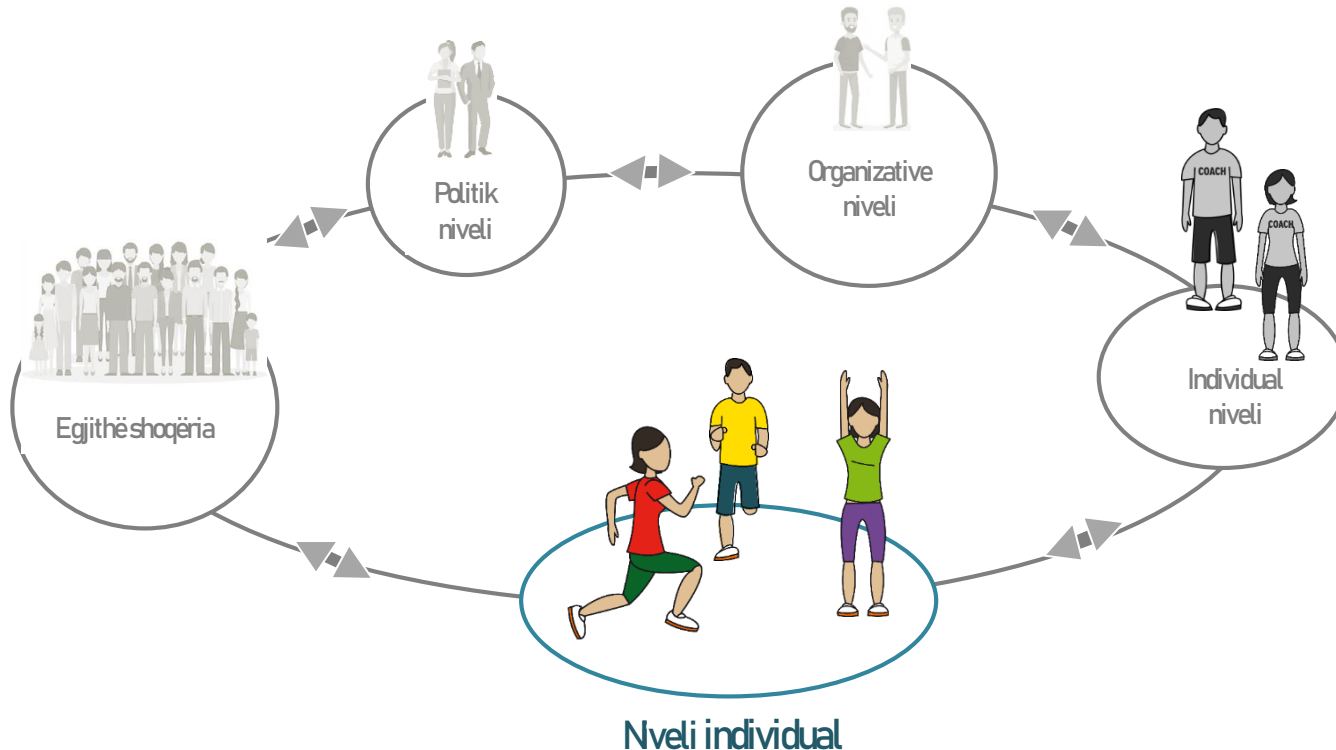
Kapitulli 4 do t'ju ndihmojë të përcaktoni grupet e synuara për aktivitetet tuaja praktike që lidhen me SPZH-në.

Cilat janë grupet e synuara në "sporti për zhvillim"?

"Sporti për Zhvillim" bazohet në qasje nga më shumë nivele që përfshin gamë të gjerë të politikave dhe masave për ndërtimin e kapaciteteve në nivelin shoqëror, politik, organizativ dhe individual. Në këtë prezantim, përqendrohemi ekskluzivisht tek përdoruesit përfundimtarë (fëmijë dhe të rinj) të paraqitur në faqen e parë.

Cilat janë grupet e synuara në "sporti për zhvillim"?

Në rajonin e Ballkanit Perëndimor, grupi ynë kryesor i synuar janë fëmijët dhe të rinjtë në tërësi.

Mirëpo, theks i veçantë u vihet të rinjve të cilët janë të ekspozuar në rrezikojnë më të madh nga përjashtimi social, për shembull për shkak të dallimit në arsim dhe aftësive, faktorëve të ndryshëm, pasigurisë në standardin jetësor, izolimit politik dhe shoqëror, ndjenjave të tjetërsimit dhe mënyrës së jetesës jo të shëndetshme.

Kjo veçanërisht përfshin fëmijët dhe të rinjtë nga pakicat etnike, të rinjtë në zonat e varfra rurale, si dhe vajzat dhe gratë e reja.

Fëmijët dhe të rinjtë

Grupi kryesor i synuar

Cilat janë grupet e synuara në "sporti për zhvillim"?

"Sporti për zhvillim" përqendrohet te fëmijët dhe të rinjtë si grupi kryesor i synuar për arsye të ndryshme:

- Në shumë vende në zhvillim, të rinjtë janë grupi më i madh i popullsisë. Ata janë gjithashtu grupi i popullsisë për të cilin zhvillimi i qëndrueshëm shoqëror është më i rëndësishëm.
- Prandaj, roli i të rinjve duhet të forcohet për t'ju ndihmuar atyre të ndërtojnë të ardhmen.
- Në mënyrë plotësuese, SPZH funksionon veçanërisht mirë te fëmijë dhe të rinj pasi ata shpesh tregojnë interes të madh për sportin, lojërat dhe aktivitetin fizik.
- Përfundimisht, SPZH synon të zhvillojë vlera dhe kompetenca mbi të cilat mund të ndikohet veçanërisht në moshë të re.

5. FUNKSIONE

Në Kapitullin 5 sqaruar se si sporti mund të përdoret si mjet për zhvillimin dhe përfshirjen sociale. Para së gjithash, përshkruajmë rrugën më të rëndësishme që çon nga një aktivitet individual në kuadër të SPZH-së, në vizion afatgjatë të qëllimeve për zhvillim të qëndrueshëm.

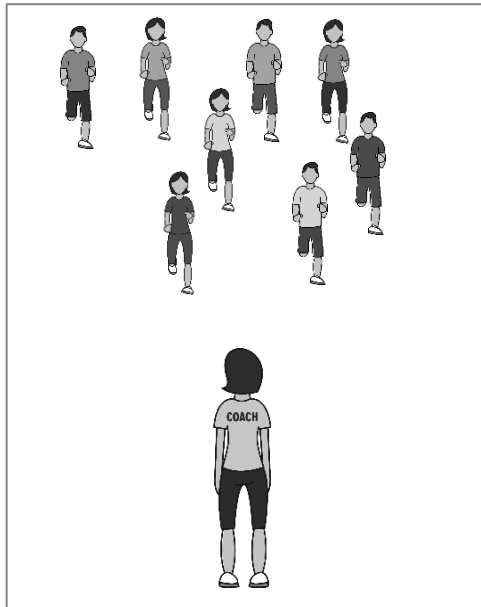

Si mund të përdoret sporti si mjet për zhvillim dhe përfshirje sociale?

Shumica e programeve të SPZH-së, ndjekin një proces të ngjashëm, në të cilin sporti ndërmerr tre funksione kryesore:

KOMUNIKIM

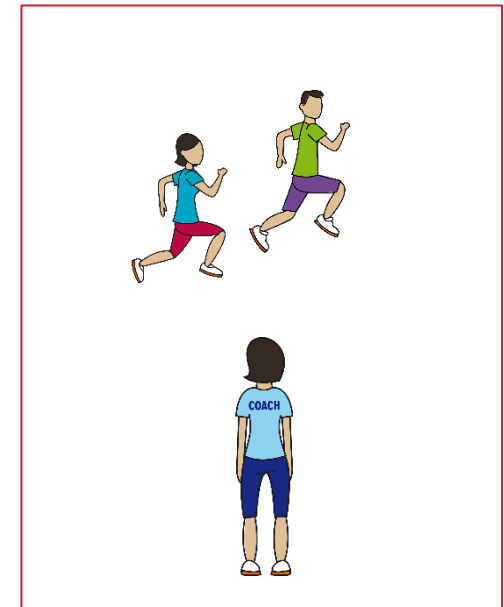
Të vërehen dhe të realizojnë kontakt me grupin e synuar

LIDHJE

Vendosja dhe mbajtja e lidhjes së fortë me grupin e synuar

FUQIZIM

Zhvillimi i kompetencave individuale përmes ndërhyrjeve të bazuara në sport

Si mund të përdoret sporti si mjet për zhvillim dhe përfshirje sociale?

Megjithëse dy aspektet e para luajnë rol të rëndësishëm në popullaritetin e SPZH, theksi i këtij prezantimi do të jetë në aspektin e tretë, i cili i referohet potencialit të vërtetë sportiv dhe pedagogjik të SPZH-së.

KOMUNIKIM

Në fazën fillestare, tërheqja e sporteve përdoret për të tërhequr vëmendjen e të rinjve dhe për të hyrë në kontakt të drejtpërdrejtë me grupin e synuar.

Shumë ndërhyrje të konceptuara mirë, jashtë sportit dështojnë në pengesën e parë.

Të vërehen dhe të realizojnë kontakt me grupin e synuar

LIDHJE

Si funksion i dytë, vendosja e aktiviteteve të rregullta sportive krijon mundësi për ndërtimin dhe ruajtjen e marrëdhënieve afatgjata me grupin e synuar, që është parakusht i rëndësishëm për suksesin e pothuajse çdo ndërhyrje arsimore.

Vendosja dhe mbajtja e lidhjes së fortë me grupin e synuar

FUQIZIM

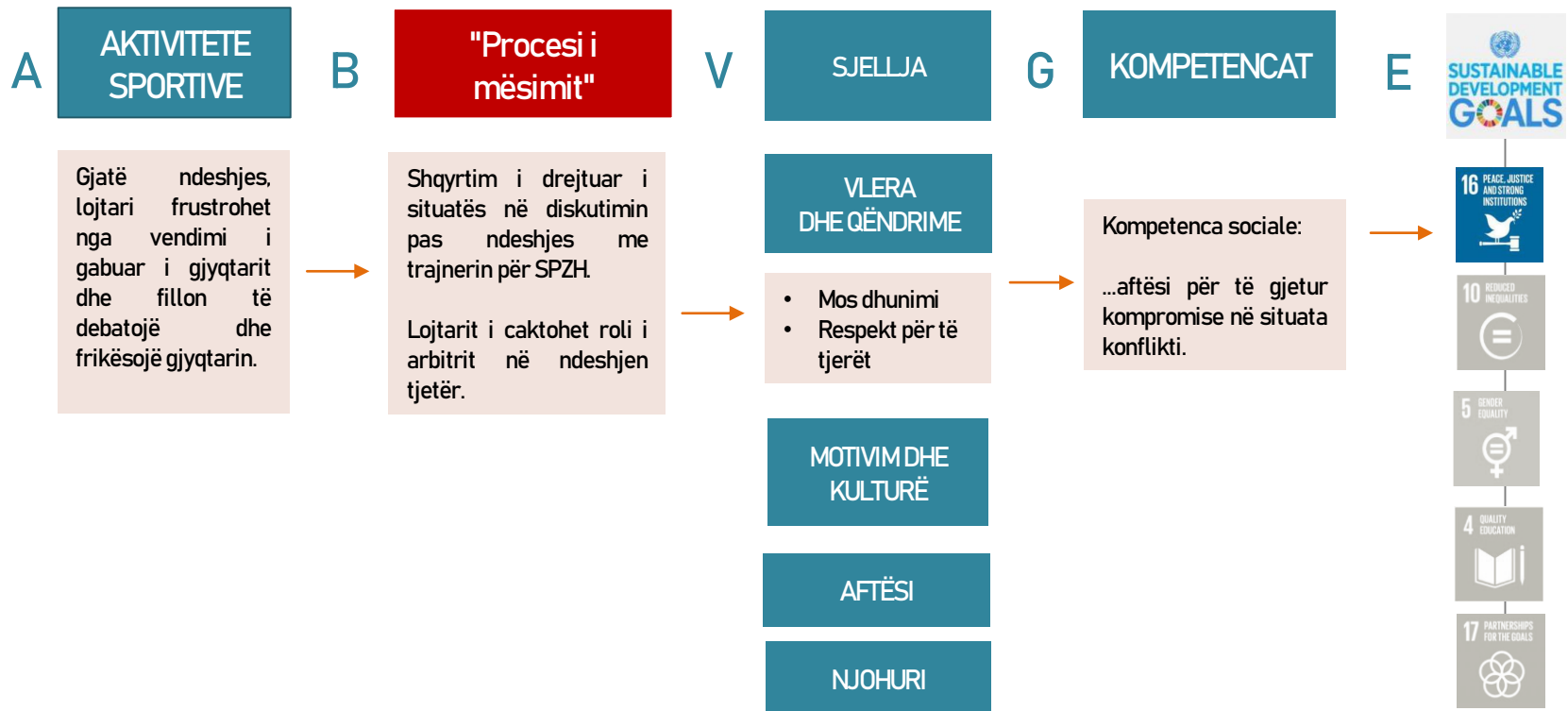
Megjithëse nuk kërkohet ndonjë formë e veçantë e sportit për të kontaktuar me të rinjtë ose për t'i integruar ata në grup, zhvillimi i aftësive individuale përmes sportit duhet të bazohet në qasje konkrete dhe të qëllimshme.

Zhvillimi i kompetencave individuale përmes ndërhyrjeve të bazuara në sport

Si mund të përdoret sporti si mjet për zhvillim dhe përfshirje sociale?

Qasja jonë për "sporti për zhvillim" bazohet në kompetencat që mund të ndihmojnë trajnerin ose mësuesin të lidhë lojërat dhe aktivitetet në terren me vizionin tonë afatgjatë për shoqëri të qëndrueshme.

Si mund të përdoret sporti si mjet për zhvillim dhe përfshirje sociale?

Trajnerët dhe mësuesit mund të planifikojnë aktivitetet e tyre "sport për zhvillim" duke ndjekur sistematizimin e propozuar për prapa nga D deri në A:

Ata duhet të pyesin se cilat kompetenca do tu duhen pjesëmarrësve për të kontribuar drejt një shoqërie të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse, cilat njohuri, vlera ose aftësi përbëjnë kompetencat e nevojshme dhe si këto cilësi mund të aktivizohen dhe përvetësohen përmes aktiviteteve të bazuara në sport.

Procesin e zhvillimit personal të pjesëmarrësit e ndjekin të njëjtin rend sistematik nga A në D.

Pjesëmarrja në "sport për zhvillim" krijon mundësi mësimi. Kjo ndihmon për të fituar njohuri, aftësi ose sjellje të reja. Me zhvillimin gradual të kompetencave individuale, me kalimin e kohës, pjesëmarrësit bëhen të aftë të ndikojnë mbi veten dhe të tjerët.

6. TEORITË E MËSIMIT

Kapitulli 6 ofron përmbledhje të shkurtër të teorive të ndryshme të të nxënit që kanë frymëzuar qasjet ekzistuese për mësimdhënien sipas SPZH.

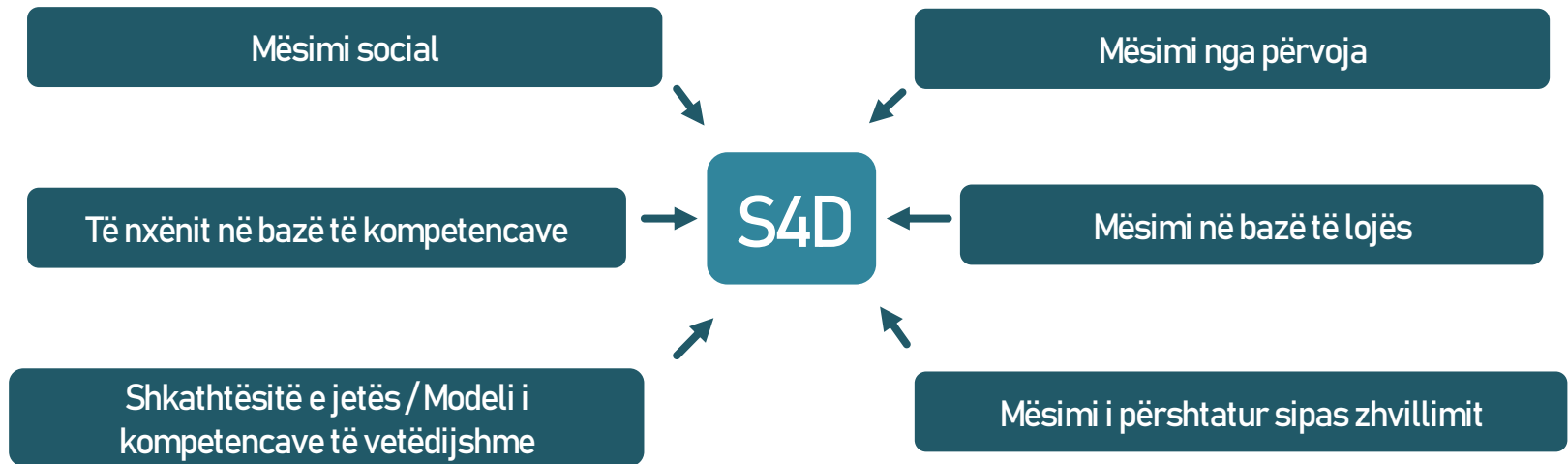
Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

- "Sport për Zhvillim" nuk bazohet në teori të vetme të të mësuarit dhe nuk është metodologji e njëtrajtshme. Në vend të kësaj, ka shumë qasje dhe procedura të ndryshme që deri më tani janë përshkruar vetëm pjesërisht në terma teorikë dhe metodologjikë.
- Disa organizata punojnë me koncepte autonome. Play International, për shembull, ka zhvilluar konceptin e "plejdagogija", ndërsa STREETFOOTBALLWORLD kryesisht përdor "Football3" si metodën e tij.
- Sidoqoftë, në përgjithësi, brenda sektorit "sport për zhvillim", mbizotëron një qasje më e hapur teorike dhe metodologjike. Kjo nënkupton kombinimin e mendimeve të ndryshme teorike dhe praktikave të provuara për të krijuar programime specifike ose metodologji të projekteve.
- Megjithëse qasjet individuale ndryshojnë, disa teori të të mësuarit mund të identifikohen, të cilat pasqyrohen në konceptet mësimore të "sporti për zhvillim".

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Figura e mëposhtme ofron pasqyrë (jo të plotë) të disa prej teorive më të rëndësishme të të mësuarit që pasqyrohen në "sport për zhvillim".

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Sociale

ndodh në situata sociale dhe është mësim përmes vëzhgimit, imitimit dhe modelimit. Teoricieni i mësimet social Albert Bandura thotë se njerëzit mund të mësojnë (vetëm) përmes vëzhgimit. Bazuar në këtë teori të të mësuarit, mendimi moral dhe sjellja morale, për shembull, janë nën ndikim të vëzhgimit dhe modelimit, duke përfshirë aspektet morale të së drejtës dhe të gabuarës.

→ SPZH

Në këtë këndvështrim, pasqyrohet roli i mësuesit dhe trajnerit. Prandaj, aktivitetet për trajnimin e trajnerëve luajnë rol kryesor në pothuajse të gjitha programet e SPZH dhe trajnerët duhet t'u tregojnë pjesëmarrësve në fushë dhe jashtë fushës të njëjtat vlera dhe sjellje që ata duan të zhvillojnë tek të rinjtë.

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Përvojë Teoria për "mësim nga përvoja" u zhvillua nga David Kolb në fillim të viteve 1980. Sipas Kolb, "të mësuarit është procesi me të cilin krijohet njohuria përmes transformimit të përvojes". E thënë me terma shumë të thjeshtë, teoria sugjeron që mësimi i thellë dhe i qëndrueshëm ndodh kur ne përfshihemi në një përvojë emocionale dhe të fuqishme (eksplorojmë) para se të tërhiqemi dhe të mendojmë për atë përvojë (duke e përshkruar atë), pastaj e interpretojmë dhe përpiqemi ti japim kuptim (kuptojmë dhe shpjegojmë) dhe në fund provojmë (zbatojmë dhe transferojmë) aftësitë dhe shkathtësitë tona të reja në situata të tjera.

→ SPZH Kjo ide, për shembull, pasqyrohet në strukturën e trajnimit të orientuar drejt qëllimit. Atje, sportet dhe lojërat përdoren në fazat e hershme karakteristike për një njësi trajnimi për SPZH për t'u siguruar pjesëmarrësve përvoja emocionale dhe domethënëse dhe për të vendosur përfundimisht një impuls udhëzues. Faza përfundimtare e një njësie karakteristike të trajnimit për SPZH është gjithmonë e rezervuar për rishikim. Pjesëmarrësit duhet të reflektojnë në përvojat e fituara dhe ta transferojnë mësimin e tyre në fusha të tjera të jetës.

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Mësimi në bazë të kompetencave përqendrohet në aftësitë dhe shkathtësi kognitive të përcaktuara qartë që janë gjithashtu aftësi të nevojshme për të përfunduar me sukses një detyrë në një fushë specifike të jetës. Fillohet me mësimin e aftësive më të thjeshta të nevojshme për të kryer detyra më të vështira. Procesi i të nxënit nuk ndjek program mësimor klasik. Përkundrazi, bazohet në progresin aktual të të nxënit të një fëmije apo adoleshenti individual. Vetëm kur zotërohet aftësia e nevojshme, aftësia tjetër mund të praktikohet dhe të mësohet. Dhe anasjelltas, procesi i të mësuarit mund të jetë më i shpejtë nëse pjesëmarrësit tashmë kanë zotëruar aftësitë e nevojshme për një detyrë të veçantë.

→ SPZH Nga ana e mësuesve dhe trajnerëve, kjo qasje kërkon një ide të qartë se çfarë kompetencash duhet të kenë fëmijët ose të rinjtë, për të zotëruar situatën e tyre specifike të jetës për të cilën SPZH dëshiron t'i përgatisë ata. Prandaj, ne zhvillojmë kornizat e kompetencave për fëmijët dhe të rinjtë për të specifikuar kompetencat e nevojshme (për shembull, kompetencat sociale, personale ose metodologjike) në lidhje me sfidat e ndryshme praktike (për shembull, shëndetësia ose punësimi) dhe Qëllimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm.

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Mësimi i përshtatur sipas zhvillimit propozon praktikë mësimore që korrespondon me fazën e zhvillimit të fëmijëve dhe të rinjve. Ideja prapa këtij mendimi është që qëllimet e të mësuarit dhe aktivitetet duhet të jenë të përshtatshme me moshën dhe nivelin e zhvillimit të nxënësve dhe të korrespondojnë me kontekstin shoqëror dhe kulturor në të cilin ata jetojnë. Të dy qasjet (të mësuarit e bazuar në kompetenca dhe të mësuarit e përshtatur sipas moshës) pasqyrohen në modelin e zhvillimit të sportistëve të Istvan Balji dhe Riçard Vej, i cili ka fituar njohje të gjerë ndërkombëtare në sport.

→ SPZH GIZ ka përshtatur këtë model me kontekstin më të gjerë dhe kërkesat specifike të SPZH. Qasja "Zhvillimi i Lojtarit" përshkruan katër faza zhvillimi sipas aftësive shoqërore, psikologjike dhe motorike të nxënësve. Bazuar në kompetencat dhe burimet që mund të priten në grup moshe të caktuar, modeli më pas përshkruan aftësitë dhe shkathtësitë e duhura që duhen mësuar përmes SPZH dhe propozohen parime didaktike dhe metoda të trajnimit të përshtatshme për moshën për të arritur këto qëllime..

[Jump to the "Development of a Player" Poster](#)

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Të mësuarit përmes lojës Ekzistojnë shumë hulumtime mbi lojërat dhe të mësuarit përmes lojërave që tregojnë për përfitimet e përdorimit të sporteve dhe lojërave për përmirësimin dhe përforcimin e formave të tjera të të mësuarit.

Supozimet janë se të mësuarit përmes sportit dhe lojërave mund të ruajë motivimin dhe angazhimin e nxënësve, të rrisë vëmendjen e tyre, të mbështesë kreativitetin, stile të ndryshme të të mësuarit dhe aftësitë e të menduarit strategjik.

→ SPZH Kjo qasje pasqyrohet, për shembull, në të ashtuquajturat "lojëra të vogla", të cilat janë një mjet për të arritur shumë qëllime të ndryshme të të mësuarit. Në këtë kontekst, lojëra të thjeshta të tilla si ndjekja, simulime skenari ose lojëra me topa shpesh përdoren për të nxjerrë analogji dhe parabola me botën reale.

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Mësimi i aftësive jetësore dhe kompetencave të

Sipas UNICEF, "aftësitë e jetës" përcaktohen si aftësi psiko-sociale për sjellje adaptive dhe pozitive që u mundëson individëve të përballen në mënyrë efektive me kërkesat dhe sfidat e jetës së përditshme. Ato janë grupuar lirshëm në tre kategori të gjera aftësish: aftësi kognitive për analizë dhe përdorimin e informacioneve, aftësi personale për zhvillimin e aftësive personale dhe vetëkontroll, dhe aftësi ndër-personale për komunikim dhe bashkëveprim efektiv me të tjerët.

→ SPZH

Supozim kryesor i SPZH është se ai mund t'i ndihmojë një personi të ri të zhvillojë këto aftësi, megjithëse sektori nuk ka ende një teori të qartë se "si" saktë mund të bëhet kjo. Teoria e kompetencave të vetëdijshme propozon zgjidhje për këtë pyetje. Teoria propozon model të thjeshtë faze që ndan procesin e të mësuarit në pesë hapa. Origjina e saj nuk është plotësisht e qartë dhe qasja nuk mund t'i atribuohet një autori, por terminologjia aktuale ndoshta u prezantua për herë të parë nga Martin Broadwell në vitin 1969.

Si mund të "mësojmë" në "sport për zhvillim"?

Mësimi i aftësive jetësore dhe kompetencave të

“The “Conscious Competence

Model“ provides a helpful pathway to describe how we learn new skills. The proposed learning stages are described as (1) unconscious incompetence, (2) conscious incompetence, (3) conscious competence, (4) unconscious competence and sometimes (5) reflective competence.

SPZH

Aktivitetet e bazuara në sport mund të përdoren për të drejtuar nxënësin nga një fazë në tjetrën. Trajneri mund t'i sugjerojë lojtarit të ri, për shembull, se ai nuk po bashkëpunon mirë me pjesën tjetër të ekipit (lojtari bëhet i vetëdijshëm për diçka që duhet të mësojë). Trajneri më pas mund të përqendrohet në lojëra të vogla që kërkojnë bashkëpunim dhe lojë ekipore për tu zotëruar ajo aftësi (lojtari mëson të bashkëpunojë, megjithëse kërkohet përpjekje e vetëdijshme për të përdorur aftësinë). Sa më gjatë që lojtari merr pjesë në aktivitete, aq më e qartë bëhet kjo sjellje brenda dhe jashtë fushës (të jesh lojtar ekipi bëhet kompetencë e pavetëdijshme e nxënësit).

Jump to the “Conscious Competence Table”

7 – UDHËZIME MËSIMORE

Kapitulli 7 do të bashkojë të gjitha pjesët dhe do t'ju japë disa këshilla praktike për trajnimin "sport për zhvillim". Shpjegimet më të rëndësishme në këtë kapitull janë tre hapat e metodologjisë "sport për zhvillim".

Si "mbajmë mësim" në "sport për zhvillim"?

Sipas teorisë të mësiminimit të mësiminimit, disa udhëzime mund të hartohen për mësuesit dhe trajnerët e "sport për zhvillim". Kjo përfshin "metodologji specifike" që duhet të zbatohet me një "qëndrim" të caktuar nën "kushte" të caktuara.

Si “mbajmë mësim” në “sport për zhvillim”?

Metodologjia me 3 hapa

Metodologjia e propozuar bazohet në tre hapa të përgjithshëm (shih më poshtë). Në trajnimet tona për SPZH, mësojmë se si t'i përmbushim dhe zbatojmë këto hapa.

1 (Qëllimisht) krijimi i impulsit për të mësuar

Impulsi për mësim mund të ketë shumë forma. Mund të jetë emocion, problem, ndërveprim shoqëror, sjellje e caktuar, informacion, etj.

Mund të ndodhë *ad hoc*, nga ndërveprimi i situatës, ose të planifikohet dhe aktivizohet qëllimisht nga trajneri i SPZH.

2 Rishikimi (i drejtuar) kah mësimi nga përvoja

Impulsi për mësim duhet të shoqërohet nga një proces reflektimi. Ky proces zakonisht duhet të iniciohet dhe drejtohet nga trajneri i SPZH.

Mund të zhvillohet menjëherë pas aktivitetit ose i referohet të mësuarit nga përvoja për një periudhë të gjatë kohore.

3 Transferimi i përvojave sportive në sfera të tjera të jetës

Nuk mund të supozojmë thjesht se aftësitë, vlerat, sjellja, etj. të zhvilluara në sport automatikisht do të transferohen në fusha të tjera të jetës. Ky proces duhet të mbështetet në mënyrë sistematike, duke filluar me punë në kompetencat përkatëse dhe krijimin e impulseve mësimore që mundësojnë analogji. Procesi i reflektimit duhet të përgatisë në mënyrë kognitive transmetimin. Dhe, përfundimisht, trajneri i SPZH duhet të monitorojë nëse nxënësit veprojnë jashtë fushës siç mësuan në fushë.

Jump to the “Reflection Guidelines”

Si “mbajmë mësim” në “sport për zhvillim”?

Hapje dhe qasje

"Sport për zhvillim" duhet të jetë i hapur dhe gjithëpërfshirës. Trajnerët e SPZH duhet të pyesin veten rregullisht nëse ofertat e tyre janë me të vërtetë të hapura dhe të arritshme për të gjithë të rinjtë në grupin e tyre të synuar. Nëse oferta është e hapur dhe gjithëpërfshirëse vendoset në dy nivele, organizative dhe pedagogjike:

A Aspektet organizative dhe praktike

Në mënyrë që të sigurohet gjithë përfshirja e programit SPZH, duhet të krijohen kushtet e përshtatshme kornizë jashtë fushës. Për shembull...

- vajzat të trajtohen nga një trajner femër
- pjesëmarrësit udhëtojnë të sigurt deri te vendi i ngjarjes dhe të kthehen mbrapa
- të mos ketë nevojë për pajisje të shtrenjta
- të rinjtë me aftësi të kufizuara të kenë qasje deri te vendi
- etj.

B Aspektet pedagogjike

Aspektet pedagogjike i referohen mënyrës së kryerjes së aktiviteteve në terren. Mbi të gjitha, një qëndrim i hapur është i nevojshëm për këtë. Ideja është që të përshtaten aktivitetet me nevojat dhe burimet e pjesëmarrësve në vend që pjesëmarrësit të përpiqen të futen në një koncept të paracaktuar. Spektri i përfshirjes është një mjet veçanërisht i dobishëm për hartimin gjithëpërfshirës të aktiviteteve të SPZH.

Jump to the “Inclusion Spectrum”

Si “mbajmë mësim” në “sport për zhvillim”?

Mjedis adekuat i të nxënit

Kjo nënkupton krijimin e një ambienti në sport dhe me ndihmën e sportit, tek i cili të rinjtë mund të mësojnë, ushtrojnë dhe provojnë veten e tyre pa frikë (kursimi i hapësirës, kodi i sjelljes, atmosfera pozitive dhe argëtuese).

Si “mbajmë mësim” në “sport për zhvillim”?

Qëllim dhe drejtimi qartë

Kjo nuk do të thotë domosdoshmërisht se çdo njësi ose aktivitet duhet të ketë lidhje të drejtpërdrejtë me qëllimet për zhvillim të qëndrueshëm. Mirëpo, në plan afatgjatë, programi SPZH duhet të japë një kontribut të kuptueshëm në arritjen e qëllimeve për zhvillim të qëndrueshëm.

Orientimi drejt një kornize të caktuar të kompetencave mund të ndihmojë trajnerin e SPZH të përcaktojë kompetencat që ata do të zhvillojnë tek pjesëmarrësit e tyre dhe kështu të kapërcejë hendekun nga fusha e sportit në zhvillimin e përgjithshëm.

Si “ligjërojmë” në “sport për zhvillim”?

Synon nxënësit

Në "sport për zhvillim" bëhet fjalë për ngritjen e kapaciteteve të të rinjve. Për shkak se ndërtimi i kapaciteteve mund të përshkruhet si proces i qëndrueshëm, aktiv dhe individual, ai kërkon një qasje të drejtuar kah nxënësi.

Në lidhje me këtë, trajneri i SPZH duhet, për shembull, të marrë parasysh udhëzimet e mëposhtme:

- Njoftoni pjesëmarrësit dhe filloni të punoni me ta në nivelin e tyre të zhvillimit (cilat janë nevojat e tyre, burimet, kapacitetet dhe ngjashëm?).
- Përgatitni aktivitete sipas moshës.
- Përshtatni projektin tuaj ndaj pjesëmarrësve, jo e kundërta.
- Pjesëmarrësit le të ndihmojnë në formësimin e aktiviteteve dhe jepuni atyre përgjegjësi përkatëse.

Si "ligjërojmë" në "sport për zhvillim"?

Udhëheqja e përgjegjshme

Në "sporti për zhvillim" roli i trajnerit është vendimtar. Meqenëse besojmë në idenë për mësim social, presim që të rinjtë të vëzhgojnë me kujdes sjelljen e modeleve të të mësuarit të të rriturve.

Prandaj, trajneri i SPZH duhet t'i kushtojë vëmendje gjërave si vijon:

- Të jetë i vetëdijshëm për përgjegjësinë të shërbejë si shembull.
- Të udhëheqë me shembullin e tij dhe të ndjekë qasjen "praktikoni atë që predikoni".
- Të vendosë sistem të qartë vlerash në grupet dhe të zbatojë këtë sistem vlerash në përputhje me rrethanat.
- Të njohë kufizimet e veta profesionale dhe të kërkojë ndihmë kur aftësitë dhe burimet personale nuk janë të mjaftueshme.

8 – HISTORIKU

"Sporti për zhvillim" është më shumë sesa një koncept apo metodologji pedagogjike. Është vizion dhe lëvizje ndërkombëtare. Kapitulli 8 jep përshkrim të shkurtër të kontekstit politik më të gjerë social dhe ndërkombëtar në të cilin u zhvillua "sporti për zhvillim".

Cili është konteksti global i "sporti për zhvillim" në të cilin është inkorporuar ky program?

"Sporti për Zhvillim" për herë të parë u bë botërisht i njohur në vitin 2001, kur Kombet e Bashkuara (KB) caktuan Këshilltar Special të Sekretarit të Përgjithshëm për Sport për Zhvillim dhe Paqe për të përmirësuar bashkëpunimin midis organizatave të OKB-së dhe sektorit të sporteve. Dy vjet më vonë, Asambleja e Përgjithshme e OKB-së miratoi Rezolutën 58/5, "Sporti si mjet për avancimin e arsimit, shëndetit, zhvillimit dhe paqes". Kjo rezolutë riafirmoi kontributin që sporti mund të japë në arritjen e Qëllimeve të Zhvillimit të Mijëvjeçarit. Në vitin 2005, i cili u shpall Viti Ndërkombëtar i Sportit dhe Edukimit Fizik, u krijua Grupi Ndërkombëtar i Punës për Sport për Zhvillim dhe Paqe.

Në vitin 2007, Komisioni Evropian përgatiti Librin e Bardhë mbi Sportin, i cili bëri thirrje për promovim më të madh të sportit në kontekstin e zhvillimit ndërkombëtar.

Me qëllim rritjen e ndërgjegjes publike për rëndësinë e sportit, në gusht të vitit 2013, KB-ja, shpalli 6 Prillin "Ditën Ndërkombëtare të Sportit për Zhvillim dhe Paqe". Në vitin 2015, sporti u miratua në Agjendën 2030 me 17 qëllime të zhvillimit të qëndrueshëm si nxitës i rëndësishëm i zhvillimit të qëndrueshëm.

Cili është konteksti global i "sporti për zhvillim" në të cilin është inkorporuar ky program?

Në Gjermani, përgjegjësinë për këtë fushë e ka marrë Ministria Federale për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (MFBEZh), e cila përpiqet të japë kontribut të rëndësishëm në qëllimet e zhvillimit të qëndrueshëm përmes zhvillimit të qasjes së bazuar në sport për bashkëpunim ndërkombëtar për zhvillim. Nga viti 2013 e tutje, MFBEZh angazhoi GIZ-in, të zbatojë SPZH në mënyrë më strategjike.

Gjatë viteve, një numër strategjish, qasjesh dhe metodash janë testuar në vende të ndryshme në botë dhe janë zhvilluar më tej së bashku me partnerët lokalë, kombëtarë dhe ndërkombëtarë në politikë, shoqëri civile, ekonomi dhe akademi.

Në këtë kontekst, Bashkëpunimi Gjerman filloi projektin "Sport për Zhvillim" në Ballkanin Perëndimor në vitin 2017. Qëllimi është të përdoret sporti dhe aktiviteti fizik si mjet për përfshirjen sociale të grupeve të marginalizuara dhe të rezikuara.

Rrjetet lokale në Shqipëri, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë, Maqedoninë e Veriut dhe Serbi kanë filluar zbatimin e aktiviteteve të SPZH në komunitetet e tyre dhe më shumë se 100 ekspertë lokalë nga sektorët e sportit, arsimit dhe sektorit social janë njohur me konceptin "sport për zhvillim" dhe "sport për përfshirje sociale" gjatë fazës fillestare të programit.

DEVELOPMENT OF A PLAYER

3 METHODOLOGY

TRAINING PRINCIPLES → METHOD → TYPES

1 DEVELOPMENT PHASES

SOCIAL AND MENTAL

Playful phase
Up to age 9

- Easy to motivate (self-motivation)
- Very imaginative
- Very curious
- Recognize and show awareness of violence in their social environment

First golden age of learning
Up to age 9-10

- Spontaneous and sincere
- Highly competitive
- Learning from role models examples/imitation
- Basic confidence, focused on trainer

9-10

- Development of self-confidence/self-esteem
- Victim vs aggressor
- Sensitive to differences between boys and girls
- Curiosity and desire to learn
- Development of capacity for reflection
- Tolerance of frustration

11-12

- Limited concentration and attention
- Derive pleasure and enjoyment from playing and moving

Puberty: insecurity and searching
Up to age 13-14

- Mental and psychosocial insecurity
- Search for recognition
- Recognize and show awareness of violence in their social environment
- Breaking norms and rules: risk of committing criminal and violent offences
- More pronounced bodily activity and aggression
- Personal appearance: they enjoy the attention of others

15-16

- Isolation and conflictive behavior
- Greater communication and listening skills
- Gradual
- Strong sense of rivalry
- Puberty strong friendship bonds; search for identity
- Can easily influenced by others / focused on opinion of group
- Interest to know about sex and drugs and alcohol

Consolidation phase
Up to age 16+

- Better communication skills
- Ability to lead
- Entering working life
- Professional competition and ambitious to achieve their goals
- Deviant behavior: risk of becoming involved in criminal structures, sexual crimes and vandalism
- Search for independence

Psychological phase: crisis of egocentrism

- Experimenting through hoop play
- Development of ability to communicate and of self-awareness
- Pre-puberty: Murabi and emotional instability

Psychological phase: Self-education phase

- Greater communication and listening skills
- Gradual
- Strong sense of rivalry
- Puberty strong friendship bonds; search for identity
- Can easily influenced by others / focused on opinion of group
- Interest to know about sex and drugs and alcohol

Psychological phase: transition away from egocentrism

- Greater capacity for reflection
- Professional vision with link to higher education
- Conformational behavior

2 TEACHING OBJECTIVES

PHYSICAL AND SPORTING

- High levels of expectation, enjoyment and motivation
- Physical capacity and endurance low
- Limited visual field
- Quickly tired
- Focused on own role to game with no tactical vision
- Equality between boys and girls when playing

SOCIAL SKILLS

- Reactivity
- Assertivity
- Ability to assess oneself
- Equality between boys and girls
- Enjoyment or being and playing in a group
- Awareness of one's / others, position
- Communication skills
- Reactivity / clarity
- Empowerment
- Self-assessment
- Leadership
- Proximity and creativity
- Rights and duties
- Self-commitment
- Leadership
- Knowledge of personal involved in group dynamics
- Ability to negotiate
- Life play / personalization
- Willingness to reach agreements
- Commitment and persistence
- Self-compassion / reflexive
- Responsibility for consequences of steps and actions
- Communication skills

SPORTING SKILLS

- Physical conditioning:
  - Greater physical capacity and stamina
  - Greater tactical and strategic ability
  - High level of technical knowledge
  - Decision to movement and in the game
  - Ability to meet speed the objectives and in professional competition
  - Physical differentiation between the sexes and within the game

PHYSICAL CONDITION

60 mins
1-2 sessions per week

- ENDURANCE
- FORCE
- SPEED
- MOVEMENT
- COORDINATION

70 mins
2-3 sessions per week

- ENDURANCE
- FORCE
- SPEED
- MOVEMENT
- COORDINATION

80 mins
2-3 sessions per week

- ENDURANCE
- SPEED
- MOVEMENT
- COORDINATION

90 mins
2-3 sessions per week

- ENDURANCE
- FORCE
- SPEED
- MOVEMENT
- COORDINATION

DURATION/FREQUENCY OF TRAINING

60 mins
1-2 sessions per week

- Little ability to continue when playing
- Not across basic laws to some and prevent opponents from scoring
- Lowers and switches enjoyment or sport into movement
- Attracting eyes and gets to play together
- Improves motor coordination
- Introductory rock techniques

70 mins
2-3 sessions per week

- Knowledge of the game is different
- Positive and different attitudes
- Knowledge of basic tactical principles of attack and defence
- Coordination and improvement of basic skills

80 mins
2-3 sessions per week

- Assess tactical football skills
- More demanding tactical skills (strategic)
- Apply skills when playing under time pressure and pressure from opponents
- Apply and coordinate individual / group tactics and responses in dynamic role (strategic play)
- Stable role playing position based on individual strength to coordinate or attacking
- Create plans

90 mins
2-3 sessions per week

- Predicting skills
- Tactical releases of eyes
- With time pressure
- Anticipation from opponents / pressure (negative)
- Use in response in situation
- Tactical training
- Application on field
- Good tactical release
- All key training
- Identifying
- Tactical attributes of own behaviors
- Evaluation
- Fine adjustment
- Adjustments
- Motivation
- Decision

PRINCIPLES

A LOW INTENSITY AS PART OF SYSTEMATIC TRAINING

AA MODERATE INTENSITY AS PART OF SYSTEMATIC TRAINING

AAA HIGH INTENSITY AS PART OF SYSTEMATIC TRAINING

PRINCIPLES

PRINCIPLES:

- Coach as source of encouragement and role model
- Small field - small pitch, small groups, narrow goal area
- Boys and girls play together
- Simple objectives and exercises
- Observe and respect children's emotions

METHOD:

- Exercises with a lot of movement / focus on enjoyment
- Exercises to small groups and to pairs
- Describe and introduce
- Exercise with help of amusing stories
- Children take active part in exercises
- Children receive individual assessment and attention displayed by children

TYPES OF GAME:

- 4 v 4, groups and small pitch
- Tournament with a winner at the end of the season / not based on league system

PRINCIPLES:

- Coach as teacher and role model
- Respect for rules, responsibility, identity and team spirit, identity within group
- Progressive exercises: from easy to complex

METHOD:

- Isolated (individual) concentration exercises and group dynamics focused on play and assignments, include tournaments and rivalry
- Coach encourages children to express emotions
- Change tasks and roles (referee, assistant) to foster development of empathy
- Working together in groups to establish norms and rules of behaviour, introduce debate
- Assign 'tasks' to children to identify places of risk on their own terms, observe social situations

TYPES OF GAME:

- Football 3 phases
- Boys and girls play together

PRINCIPLES:

- Coach as teacher and role model
- Sporting development: solving complex game situations
- Encourage communication skills, leadership, empathy, respect, tolerance

METHOD:

- Exercises increase complexity of game and group training
- Children work out own training blocks independently
- Children agree rules and norms between themselves and decide how to monitor them; sanctions for breaking the rules / tournaments
- Young people organize events / tournaments
- Identifying community needs and learning community-based activities

TYPES OF GAME:

- Tournaments on small and full-size pitch
- League system and tournaments

PRINCIPLES:

- Coach as teacher and role model
- Highly complex nature of the game: strengthening of tactical and strategic understanding
- Develop ability to take decisions, communication and leadership skills, responsibility and reliability

METHOD:

- Match-related exercises to tactical blocks (offensive attack and defence)
- Complete match situations and exercises
- Exercises under time pressure and in stressful situations
- More extensive comparison and rivalry with other clubs, visit external beyond the local area
- Development of skills for independent conflict resolution

TYPES OF GAME:

- Recognition of complex and abstract relationships
- Self-organization
- Identifying community needs and organizing community-based activities
- Tournaments on full-size pitches
- League system and tournaments

Jump back to the Learning Theories Section

H1- paaftësi e pavetëdijshme	H2 - paaftësia e vetëdijshme	H3 - kompetencë e vetëdijshme	H4 - kompetencë e pavetëdijshme	H5- Kompetenca reflektuese
<i>Nuk e dimë që nuk e posedojmë aftësinë.</i>	<i>E dimë që nuk e kemi aftësinë dhe duam ta mësojmë atë.</i>	<i>E kemi mësuar aftësinë, por e zbatojmë me një përqendrim të shtuar.</i>	<i>Kemi mësuar dhe praktikuar një aftësi në masën që e zbatojmë atë në mënyrë të pavetëdijshme.</i>	<i>Jo vetëm që e zbatojmë aftësinë, por gjithashtu e "eksternojmë" atë dhe ua përshkruajmë të tjerëve.</i>
niveli i aftësive				
Në këtë fazë, personi nuk është i vetëdijshëm për ekzistencën ose rëndësinë e aftësisë. Personi ose nuk është në dijeni se ka një mangësi në atë fushë ose mohon rëndësinë ose dabinë e aftësisë së re.	Në këtë fazë, nxënësi bëhet i vetëdijshëm për aftësinë dhe nevojën për të, si dhe për mungesën e tij / saj në atë fushë. Në rastin më të mirë, kur përipiqet të zbatojë aftësinë, personi e kupton se duke me përparimin në aftësinë ose aftësinë në atë fushë, efektiviteti rritet.	Personi arrin "kompetencën e vetëdijshme" kur e kryen aftësinë me mendim dhe me sukses. Sidoqoftë, personi duhet të përqendrohet dhe të mendojë në mënyrë që të zbatojë aftësinë. Në këtë fazë, aftësia nuk është bërë ende "e natyrshme" ose "automatike".	Në këtë nivel, aftësia praktikohet aq shumë saqë hyn në ndër dijen - bëhet pjesë e personit. Shembuj janë ngasja, shtypja, dëgjimi ose komunikimi. Tani mund të kryeni aftësi të caktuara në të njëjtën kohë ndërsa bëni diçka tjetër, p.sh. thurje gjatë leximit të një libri.	Niveli i fundit shkon përtej procesit origjinal të të nxënit dhe pyet se si mund të mësohet një aftësi që zbatohet në mënyrë të pavetëdijshme? Në këtë nivel, trajneri potencial mund të shikojë kompetencën e pavetëdijshme nga jashtë për të shpjeguar se çfarë po bëjnë dhe si po e bëjnë atë.
kushtet për procesin e të nxënit				
Në këtë fazë, personi duhet të bëhet i vetëdijshëm për fushën në të cilën aftësia është e nevojshme dhe për mangësitë e tyre para se të fillojë procesin e të nxënit. Qëllimi i trajnerit ose mësuesit është ta sjellë personin në fazën e "kompetencës së vetëdijshme", duke demonstruar aftësi ose shkathësi dhe se si ajo kontribuon në rritjen e efektivitetit të saj.	Në këtë pikë, personi është i motivuar intuitivisht për të mësuar dhe zbatuar aftësinë e re. Trajneri ose mësuesi siguron mjedis në të cilin mund të praktikojë aftësinë e re dhe të ndihmojë në mënyrë aktive nxënësin të kuptojë kushtet dhe të gjejë zgjidhjet e duhura.	Pasi të ketë zotëruar plotësisht aftësinë, nxënësi duhet ta zbatojë atë vazhdimisht në situata gjithnjë e më komplekse, derisa të bëhet "në mënyrë të pavetëdijshme kompetent". Zbatimi është mënyra e vetme efektive për të kaluar në fazën e kompetencës së pavetëdijshme.	Gjithçka që bëjmë si rutinë ditore dhe në nivelin e kompetencës së pavetëdijshme, i nënshtrohet pakujdesisë ose neglizhencës dhe prandaj, herë pas here duhet të vlerësohet dhe të kthehet në nivelin e vetëdijshme. Përfundimisht, jo të gjithë duhet të synojnë hapin e fundit, pra arrijten e nivelit të aftësisë reflektuese, por ata që duan të mësojnë të tjerët një aftësi konkrete, duhet të bëjnë përpjekje shtesë dhe të analizojnë sistematikisht atë aftësi dhe zbatimin e saj.	
qasjet për të mbështetur procesin e të mësuarit përmes aktiviteteve të SPZH				
Sportet dhe lojërat mund të përdoren për të krijuar situata që kërkojnë një ose dy aftësi specifike për të identifikuar mungesën e aftësive në grup. Për atë qëllim, luhën lojëra më komplekse dhe sporte ekipore, për të monitoruar nivelin e bashkëpunimit, komunikimit, punës në ekip, etj. Aktivitete të dedikuara (p.sh. lojëra) mund të përdoren për t'i treguar grupit nevojën për aftësi dhe / ose mungesë aftësie, përkatësisht të rritet ndërgjegjësimi i lojtarëve dhe për t'i motivuar ata të zhvillojnë atë aftësi.	Aktivitete të dedikuara (p.sh. lojëra, ushtrime të veçanta) mund të përdoren në mënyrë që pjesëmarrësit të kuptojnë plotësisht natyrën e një aftësie të veçantë dhe ta përvetësojnë atë aftësi në situata të izoluar "komplekse".	Lojëra dhe aktivitete sportive të dedikuara dhe të përgjithshme mund të zbatohen për të përmirësuar një ose më shumë aftësi në situata të ndryshme dhe gjithnjë e më komplekse. Kjo mund të përfshijë larmi aktiviteteve sportive, posaçërisht sporte ekipore. Kusht në këtë fazë të zhvillimit të aftësive me ndihmën e SPZH është pjesëmarrja e rregullt dhe afatgjatë, mundësisht në grupe të qëndrueshme, Trajnerët që shërbejnë si shembull dhe rishikimet e rregullta janë elemente shtesë kryesore.	Zotërimi i aftësive komplekse të buta ose jetësore, të tilla si udhëheqja, puna në ekip, vendosmëria ose komunikimi i jashtëzakonshëm përmes sporteve zhvillimore kërkon pjesëmarrje të përkushtuar, të rregullt dhe të qëndrueshme sportive në sportet individuale ose ekipore. Këtu sporti mund të zbulojë cilësitë e tij kur pjesëmarrësit sfidohen duke rritur vazhdimisht nivelin e kërkesave përmes të cilave mund të rriten vazhdimisht, me mbështetjen e trajnerit dhe kolegëve të tyre dhe përmes pjesëmarrjes së përkushtuar, të rregullt dhe të vazhdueshme.	

Burimi: Prezantimi me të dhëna të përdorura nga Businessballs.com

Jump back to the "Learning Theories Section"

PËRSHKRUAJ: Cfarë vërejtët? ose A keni vërejtur se...?

Me këtë pyetje kërkojmë nga pjesëmarrësit të përshkruajnë çfarë ka ndodhur gjatë aktivitetit ose lojës. Ideja është të kthehemi te aktiviteti dhe të përqendrohemi në një situatë specifike, aftësi ose mundësi mësimi. Kjo kërkon që trajneri të monitorojë me kujdes aktivitetin për të identifikuar situata të

GJENERALIZIMI: A ndodh kjo në jetën e përditshme, në shkollë apo në punë?

Kjo pyetje fton pjesëmarrësit të përgjithësojnë përvojën, duke u kërkuar atyre që ta shikojnë atë në një kontekst më të gjerë dhe të shohin nëse ekziston lidhje midis përvojës gjatë lojës dhe asaj që ndodh në jetë ose në punë.

SQARONI: Pse ndodhi kjo? Cilat ishin pasojat? Çfarë mund të ishte bërë më mirë?

Me këto pyetje u kërkojmë pjesëmarrësve të sqarojnë çfarë ndodhi gjatë lojës. Ata do të përshkruajnë ndikimin e veprimit ose sjelljes së tyre dhe do të marrin në konsideratë veprimin ose sjelljen alternative në atë situatë konkrete. Kjo do tu ndihmojë të kuptojnë nevojën për aftësi specifike.

MËSONI: Çfarë mësuat nga kjo përvojë? Çfarë do të bënit ndryshe në të ardhmen?

Kjo çështje është në thelb të procesit të reflektimit. Pyet pjesëmarrësit për mësimin e tyre personal. Çfarë do të bënit ndryshe në të ardhmen? Së pari, në kuadër të lojës ose aktivitetit, por edhe për ta transferuar atë mësim nga përvoja në fusha të tjera të jetës.

Jump back to the “3-Step Methodology Section”

Në këtë kontekst, pjesëmarrësit përfshihen në aktivitete gjithëpërfshirëse natyrale bazuar në aftësitë e tyre, me pak ose aspak modifikim.

Për shembull, ngrohje dhe ftohje, ku lojtarët mund të përcaktojnë nivelin e pjesëmarrjes që u përshtatet atyre.

Në këtë qasje, individët punojnë veçmas për një kohë të caktuar në aftësi specifike përpara se të bashkohen me të gjithë grupin. Ndonjëherë, në mënyrë që të angazhohen në mënyrë më efektive, së pari duhet të ushtrojnë veçmas

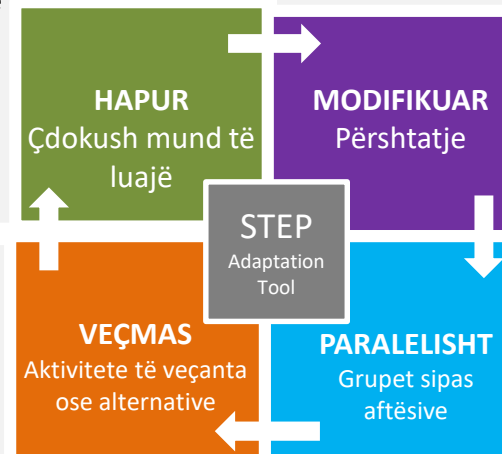
edhe pse kjo nuk duhet të jetë në pjesën më të madhe të kohës. Për shembull, në kriket ose bejsboll, pjesëmarrësit mund të kenë më shumë sukses në goditjen e topit nëse fillojnë të godasin një top statik golfi në pozicionin fillestar ose shtyllën.

Këtu, të gjithë bëjnë të njëjtin aktivitet, duke iu përshtatur një nivel të duhur, i cili gjithashtu paraqet sfidë për shkathhtësitë dhe aftësitë të tyre. Instrumenti për përshtatje STEP (hapësira, detyra, pajisje dhe njerëz) siguron strukturën për rregullimin dhe modifikimin e aktiviteteve. Ndryshime në mënyrën e zbatimit të aktivitetit

mund të bëhet në një ose më shumë fusha, siç tregohet në tabelën vijuese. Ky sistem i thjeshtë ndihmon lehtësuesit për të përshtatur sportin, lojën ose aktivitetin me aftësi dhe moshë të ndryshme.

Në mjedis të tillë, pjesëmarrësit grupohen sipas aftësive dhe secili grup bën një version të të njëjtit aktivitet, por në një nivel që i përshtatet individëve në secilin grup.

Për shembull, krijimi i dy ose më shumë versioneve të së njëjtit aktivitet, siç është volejboll në këmbë, ose ulur. Pjesëmarrësit gjithashtu mund të grupohen së bashku në bazë të moshës së tyre, varësisht nga lloji i aktivitetit.

(Source: Different Just like You)

Jump to the “STEP
Adaptation Tool”

Instrumenti për përshtatje STEP siguron strukturë për përshtatjen dhe modifikimin e aktiviteteve. Ndryshimet në mënyrën e kryerjes së aktivitetit mund të bëhen në një ose më shumë fusha të STEP, sipas tabelës më poshtë. Ky sistem i thjeshtë ndihmon instruktorët të përshtatin sportin, lojën ose aktivitetet në aftësi dhe mosha të ndryshme.

Hapësira	Ndryshoni madhësinë e hapësirës për lojë; ndryshoni distancën që duhet të përshkoni në aktivitete për t'iu përshtatur aftësive të ndryshme ose niveleve të lëvizshmërisë; përdorni zonimin, për shembull, ku lojtarët zgjidhen sipas aftësive të tyre për të pasur një mundësi më të madhe për të marrin pjesë.
Detyrë	Sigurohuni të gjithë të kenë mundësi të barabartë për të marrë pjesë, p.sh. në lojë me top, të gjithë lojtarët të kenë mundësi të drejtojnë topin, të driblojnë, të hedhin topin, të gjuajnë, etj.; ndani aftësitë komplekse në përbërës më të vegjël, nëse kjo i ndihmon lojtarët të zhvillojnë aftësitë më lehtë; sigurohuni që lojtarët të kenë mundësinë e duhur për të praktikuar aftësi ose komponentë, individualisht ose me partner, përpara se t'i angazhoni në lojë me ekipe më të vogla.
Pajisje	Në lojërat me top, përdorni topa me madhësi të ndryshme që i përshtaten aftësisë ose moshës së lojtarëve, ose në varësi të llojit të aftësisë që ushtrohet; sigurohuni mundësi që lejojnë njerëzit të kalojnë ose të pranojnë top në mënyra të ndryshme, p.sh. duke përdorur rrëshqitës përmes të cilit lëviz topi dhe dorezë për të kapur topin; përdorimi i zileve ose topave që bëjnë zhurmë mund të ndihmojë në përfshirjen e disa lojtarëve.
Njerëz	Formoni çifte lojtarësh me aftësi të ngjashme në ekipe të vogla ose në aktivitete me vëzhgim nga afër; ekuilibroni madhësinë e ekipeve sipas aftësisë së përgjithshme të grupit, përkatësisht mund të jetë më mirë të luash me ekipe të madhësive të ndryshme për ta bërë më të lehtë për disa lojtarë të përfshihen dhe të rrisin pjesëmarrjen e të tjerëve.

(Source: Different Just like You)

Jump back to the “Openness and Accessibility Section”

